

Sygn. akt XVI GC 1293/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2016 roku

Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w W., XVI Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSR Joanna Chała - Małkowska

Protokolant: Paweł Cegiełka

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2016 r. w W.,

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.**

przeciwko (...) **Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L.**

o zapłatę kwoty 65.233 zł

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. na rzecz pozwanego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. kwotę 5.200,53 (pięć tysięcy dwieście 53/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.617 (trzy tysiące sześćset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości oddała.

Sygn. akt XVI GC 1293/15

UZASADNIENIE

Powód (...) sp. z o. o. w W. wniósł w dniu 24 lutego 2015 r. pozew przeciwko pozwanemu spółce (...) sp. z o. o. w L. o zapłatę kwoty 65 233 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 lutego 2015 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu powód wskazał, że jego relacje z pozwanym polegały na tym, że pozwany regulował zobowiązania finansowe powoda. Powód natomiast w różnych odstępach czasowych zwracał pozwanemu równowartość poniesionych wydatków. We wrześniu 2013 r. powód działając przez pełnomocnika Z. P. złożył oświadczenie o odstąpieniu od ww. umowy. W dniu 24 maja 2013 r. (...) sp. z o. o. dokonał dwóch przelewów na rzecz pozwanego:

- na kwotę 79 005,32 zł tytułem „środków do zwrotu” oraz

- na kwotę 76 248 zł tytułem „faktura”.

(...) sp. z o. o. w W. wskazuje, że jego zadłużenie wobec pozwanego wynosiło 72 301,03 zł, wobec czego druga płatność została dokonana nienależycie. Powód w tytule przelewu nie wskazał jakie zobowiązanie miało być zaspokojone, a pozwany zaliczył przelaną kwotę w części na należności przez niego spłacane za powoda. Wobec rozwiązania umowy między stronami reszta z dokonanej płatności o tytule przelewu „faktura” utraciła podstawę prawną i stała się

świadczeniem nienależnym, którego zwrotu dochodzi powód niniejszym pozwem na podstawie art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 2 k.c.(pozew k. 3-8).

W dniu 11 marca 2015 r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w W. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie o sygn. akt XVI GNc 1603/15 uwzględniając powództwo w całości (nakaz zapłaty k. 65).

Od powyższego nakazu zapłaty pozwany (...) sp. z o. o. w L. wniósł sprzeciw wnosząc o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W pierwszej kolejności pozwany wskazał, iż główna działalność powodowej spółki polegała na wytwarzaniu i sprzedaży napojów alkoholowych oraz napojów spirytusowych. Ponadto powodowa spółka prowadziła skład podatkowy na podstawie decyzji Naczelnika Urzędu Celnego w P.. W związku z działalnością powód zlecił pozwanemu czynności z zakresu nadzoru nad procesem produkcji. Strony ustaliły miesięczne wynagrodzenie w wysokości 4 485 zł. Usługi były świadczone przez pozwanego w okresie od 1 grudnia 2011 r. do 30 kwietnia 2013 r. i z tego tytułu pozwany wystawił w dniu 30 kwietnia 2013 r. na rzecz powoda fakturę VAT nr (...) na kwotę 76 248 zł, którą powód spłacił przelewem w dniu 24 maja 2013 r. Następnie nie zgodził się, że powód skutecznie uchylił się od skutków prawnych na podstawie art. 88 k.c., gdyż co innego wynika z pisma z dnia 20 stycznia 2015 r., a ponadto zostało ono złożone po upływie terminu do uchylenia się od skutków wadliwego oświadczenia woli w postaci błędu. (...) sp. z o. o. w L. zakwestionował również złożenie oświadczenia o odstąpieniu od umowy przez stronę powodową oraz wskazał, że umowa była wykonywana do końca listopada 2013 r. (sprzeciw k. 74-81).

W piśmie z dnia 22 czerwca 2015 r. powód podtrzymał stanowisko wyrażone w pozwie, zaprzeczając równocześnie, aby zlecał pozwanemu nadzór nad procesem produkcji wyrobów alkoholowych jak i prowadzenie dokumentacji księgowej na potrzeby prowadzonego składu podatkowego (pismo k. 191-201).

Na rozprawie w dniu 12 grudnia 2016 r. pozwany wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości podtrzymując stanowisko w pozostałym zakresie (protokół rozprawy z dnia 12 grudnia 2016 r. k. 665).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód (...) sp. z o. o. w W. prowadziła działalność w zakresie wytwarzania i sprzedaży napojów alkoholowych oraz napojów spirytusowych. W okresie od 23 sierpnia 2011 r. do 11 września 2013 r. członkami zarządu powodowej spółki pozostawali R. M. i T. R., którzy byli uprawnieni do łącznej reprezentacji spółki (odpis KRS powoda k. 14-16, zeznania świadka R. M. k. 589v-591).

Na podstawie zezwolenia nr (...) - (...)(...) wydanego przez Naczelnika Urzędu Celnego w P. powodowa spółka prowadziła w L. skład podatkowy. K. M. w imieniu zleceniobiorcy – spółki pozwanej (...) sp. z o. o. w L. była jedną z osób funkcyjnych i odpowiedzialnych za ww. skład podatkowy. K. M. była odpowiedzialna za sprawy księgowo – celno – podatkowe, zajmując się m. in. pomiarami zbiorników ilości produkowanego alkoholu, rozliczaniem dziennych odpadów, rozliczaniem wydajności produkcji, poboru zboża i ilością ewidencjonowania akcyz (regulamin składu podatkowego k. 203-229, pismo Urzędu Celnego w P. k. 305, k. 306, wykaz osób odpowiedzialnych za obrót znakami akcyzy k. 354, pismo Urzędu Celnego w P. k. 356, wykaz osób odpowiedzialnych za wykonywanie powierzonych obowiązków w zakresie objętym kontrolą akcyzową na dzień 13 grudnia 2010 r. k.424, pismo Urzędu Celnego w P. k. 440-441, protokół kontroli obrachunkowej k. 447-468, zeznania świadka K. M. k. 591v-592v, zeznania świadka R. M. k. 589v-591, zeznania świadka H. D. k. 632-633, zeznania świadka Z. P. k. 588-589v).

W okresie od 1 grudnia 2011 r. do 30 kwietnia 2013 r. pozwany (...) sp. z o.o. w L. na mocy zawartej z powodem ustnej umowy świadczył na jego rzecz czynności z zakresu nadzoru nad procesem produkcji i usługi prowadzenia dokumentacji księgowych na potrzeby Urzędu Celnego. Strony w umowie ustaliły wynagrodzenie w wysokości 4 485 zł miesięcznie. Z tytułu wykonywanych usług przez wskazany okres pozwany wystawił na rzecz (...) sp. z o. o. fakturę VAT nr (...) na kwotę 76 248 zł (faktura VAT nr (...) k. 359, zeznania świadka K. M. k. 591v-592v, zeznania świadka R. M. k. 589v-591, zeznania świadka H. D. k. 632-633).

W czerwcu 2012 r. (...) sp. z o. o. zawarł z pozwanym (...) sp. z o. o. w L. ustną umowę, na podstawie której pozwany zobowiązał się do spłaty zobowiązań finansowych powoda. Powód natomiast zobowiązał się do zwrotu równowartości poniesionych przez pozwanego wydatków w nieokreślonych odstępach czasowych (bezsporne, zeznania świadka K. M. k. 591v-592v, zeznania świadka R. M. k. 589v-591).

Od czerwca 2012 r. do września 2013 r. pozwany dokonał spłaty wymagalności powoda na łączną kwotę 170 020,32 zł. Powód wywiązał się z zobowiązania wynikającego z ww. umowy dokonując trzech przelewów bankowych:

- na kwotę 50 000 zł w dniu 28 września 2012 r. tytułem „zwrotu środków”;
- na kwotę 30 000 zł w dniu 4 października 2012 r. tytułem „zwrotu środków” oraz
- na kwotę 79 005,32 zł w dniu 24 maja 2013 r. tytułem „zwrotu środków”.

(saldo należności k. 17v-19, wyciąg z rachunku bankowego Banku (...) k. 19-23, k. 24-29, wyciąg z rachunku bankowego A. Banku k. 30-43, zeznania świadka R. M. k. 589v-591, zeznania świadka K. M. k. 591v-592v).

(...) sp. z o. o. w W., jako jedyny wspólnik powoda (...) sp. z o. o. dokonał w dniu 14 maja 2013 r. sprzedaży wszystkich udziałów powodowej spółki na rzecz (...) sp. z o. o. w W.. Załącznik J do umowy stanowiło zestawienie zobowiązań spółki (...) sp. z o. o. na dzień 13 maja 2013 r. Na zestawieniu widniały dwa zobowiązania wobec (...) sp. z o. o. w L.:

- na kwotę 79 005,32 zł tytułem „środków do zwrotu” oraz
- na kwotę 76 248 zł tytułem „faktura”.

(bezsporne, umowa k. 88-90, załączniki 1A, 1B, 1C, 1D k. 91-107, załącznik J k. 184v, zeznania świadka Z. P. k. 588-589v, zeznania świadka R. M. k. 589v-591, zeznania świadka K. M. k. 591v-592v).

W dniu 24 maja 2013 r. powód dokonał przelewu bezgotówkowego na rzecz pozwanego na kwotę 76 248 zł tytułując przelew „faktura” (wyciąg z rachunku bankowego A. Banku k. 30-43, zeznania świadka R. M. k. 589v-591).

Do końca listopada 2013 r. pozwany uregulował w imieniu powoda należności w wysokości 231 371,02 zł, z czego 170 020,32 zł tytułem różnych zobowiązań, które wynikają z zestawienia powoda oraz kwotę 44 821 zł tytułem należności wobec Urzędu Celnego w P.. Pozwany zapłacił leasingodawcy – (...) sp. z o. o. w W. za powoda raty leasingowe za pojazd w wysokości 19 529,70 zł. Łącznie pozwany spłacił należności powoda w wysokości 231 371,02 zł (bezsporne, twierdzenia pozwanego, saldo należności k. 17v-19, potwierdzenie przelewu tytułem podatku akcyzowego k. 145, k. 146, k. 148, potwierdzenia przelewów tytułem rat leasingowych k. 147, k. 149, k. 150, k. 151).

Pismem z dnia 20 stycznia 2015 r. spółka (...) sp. z o. o. przedstawiła pozwanemu rozliczenie, w którym wskazała płatności dokonane przez (...) sp. z o. o. w L. na rzecz powoda oraz dokonane przez powoda spłaty tytułem zwrotu tych należności. Powód wskazał, iż na dzień 24 maja 2013 r. jego zadłużenie wobec pozwanego wynosiło 72 301,03 zł i w związku ze spłatą przewyższającą zobowiązanie powstała nadpłata w wysokości 82 952,29 zł. Następnie powód dokonał zarachowania kwoty nadpłaty na rzecz świadczeń wynikających z dalszego wykonywania umowy przez pozwanego – do września 2013 r. wskazując, że po wszystkich rozliczeniach pozostała kwota nadpłaty (...) sp. z o. o. w stosunku do (...) sp. z o. o. w L. wynosi 65 233 zł (pismo z 20.01.2015 r. k 44-49, potwierdzenie nadania k. 50, wyciąg śledzenia przesyłek pocztowych k. 51).

Pozwany wystosował do (...) sp. z o. o. pismo, w którym wskazał, że nie potwierdza przesłanego rozliczenia, gdyż zgodnie z bilansem stanowiącym załącznik do umowy sprzedaży wszystkich udziałów powodowej spółki na rzecz (...) sp. z o. o. w W. zadłużenie (...) sp. z o. o. wynosiło 76 248 zł oraz 79 005,32 zł i zostało uregulowane przelewami z dnia 24 maja 2013 r. Ponadto pozwany wskazał, iż na dzień 16 lutego 2015 r. powód posiada u pozwanego zadłużenie na kwotę 66 221,45 zł (pismo k. 172, potwierdzenie nadania k. 173-174).

Pismem z dnia 19 lutego 2015 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 65 233 zł tytułem zwrotu świadczenia spełnionego nienależnie, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania (wezwanie do zapłaty k. 52, potwierdzenie nadania k. 53).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów, zeznań świadków oraz twierdzeń stron, co do okoliczności bezspornych. Przedłożone dokumenty stanowiły w większości dokumenty prywatne, stanowiące dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie określonej treści. Niektóre zostały złożone w formie kopii. Sąd miał przy tym na uwadze, iż charakter kserokopii był już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. W uchwale z dnia 29 marca 1994 r., III CZP 37/94, Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że niepoświadczona podpisem strony kserokopia nie jest dokumentem. Podobnie jak odpis, kserokopia może być jednak uznana za środek stanowiący dowód istnienia oryginału i dlatego podlegający podwójnej ocenie. Raz, jako dowód, mający stanowić źródło wiadomości o istnieniu oryginalnego dokumentu, a drugi raz, jako wizerunek dokumentu prywatnego mającego stanowić źródło wiadomości o faktach. Jest zatem dopuszczalne czynienie na ich podstawie ustaleń, zważywszy, że w kodeksie postępowania cywilnego nie zawarto zamkniętego katalogu dowodów (art. 309 k.p.c.). Wskazany w stanie faktycznym materiał dowodowy Sąd, dokonawszy swobodnej oceny dowodów, uznał za wiarygodny.

W sprawie złożone zostały zeznania przez świadka M. S.. Treść jej zeznań jednakże okazała się nieprzydatna dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Świadek posiadała jedynie wiadomości odtwórcze, nie mając wiedzy w kwestiach będących przedmiotem sporu postępowania. Świadek A. L. natomiast nie posiadała żadnej wiedzy na temat niniejszej sprawy, wobec czego Sąd pominął treść jej zeznań przy rozstrzygnięciu sprawy.

W toku postępowania zostały złożone również zeznania świadka R. M., który opisał współpracę (...) sp. z o. o. ze spółką pozwaną – (...) sp. z o. o. L., usługi jakie świadczyła K. M. dla spółki (...) sp. z o. o., a także zasady reprezentacji spółki powodowej, gdy świadek był członkiem zarządu. Zeznania świadka były logiczne, szczegółowe i pokrywały się z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie. Sąd nie miał wątpliwości co do prawdziwości treści jego zeznań (zeznania świadka R. M. k. 589v-591).

Treść zeznań świadka K. M. nie budziła zastrzeżeń Sądu, świadek zeznawała zgodnie ze swoją wiedzą bez woli zatajania czegokolwiek. K. M. opisała swoją pracę na rzecz spółki (...) sp. z o. o., w tym kontakty z Urzędem Celnym oraz rozliczenia księgowe (zeznania świadka K. M. k. 591v-592v).

W charakterze świadka zeznania składał również H. D.. Świadek wskazywał zakres obowiązków na poszczególnych stanowiskach oraz osoby je zajmujące. W szczególności świadek wskazywał zakres działalności K. M., jako osoby odpowiedzialnej za funkcjonowanie składu podatkowego. Sąd pozytywnie ocenił zeznania świadka, który informował zgodnie ze swoją wiedzą. Toteż Sąd poczynił ustalenia faktyczne na podstawie ich treści (zeznania świadka H. D. k. 632-633).

Świadek Z. P. poinformował o udzielonym mu przez P. D. – Prezesa zarządu (...) sp. z o. o. pełnomocnictwie oraz wskazał zakres swojego umocowania. Sąd obdarzył świadka wiarą, dokonując ustaleń stanu faktycznego na podstawie przedstawionych przez niego informacji. W szczególności Sąd zwrócił uwagę na zakres umocowania, jaki wskazywał świadek (zeznania świadka Z. P. k. 588-589v).

Sąd oddalił wnioski dowodowe powoda zgłoszone w piśmie z dnia 11 grudnia 2016 r. o przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków M. K., A. K., W. K. ze względu, iż były to wnioski spóźnione mające na celu przedłużenie postępowania w sprawie. Okoliczności wskazywane przez powoda na jakie mieliby zostać przesłuchani ww. świadkowie były stronie znane na wcześniejszym etapie postępowania – jeszcze przed pierwszą rozprawą. Wynikało to z pisma procesowego strony powodowej z dnia 22 czerwca 2015 r. Również w związku z przesłuchaniem R. M. i K. M. na rozprawie przed tut. Sądem z dnia 1 czerwca 2016 r. powód nabył wiedzę, która skutkować winna decyzją i zgłoszeniem przedmiotowych wniosków dowodowych. Zdaniem Sądu nic nie stało na przeszkodzie, aby przedmiotowe wnioski dowodowe strona złożyła wcześniej (protokół rozprawy z dnia 12 grudnia 2016 r. k. 663-664).

Wniosek o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka A. P. również należało uznać za spóźniony i na tej podstawie oddalić. Sąd zwrócił uwagę, iż powód zgłosił przedmiotowy wniosek dopiero w następstwie cofnięcia go przez stronę pozwaną. Niniejszy wniosek zmierzał do przedłużenia postępowania, gdyż został złożony po przeprowadzeniu de facto całego postępowania dowodowego pismem z dnia 15 listopada 2016 r. Sąd miał również na uwadze, iż przez całe postępowanie w sprawie powód nie popierał ww. wniosku. W ocenie Sądu złożenie wniosku dopiero w dniu 15 listopada 2016 r. po cofnięciu przez pozwanego, miało na celu jedynie przedłużenie postępowania (protokół rozprawy z dnia 12 grudnia 2016 r. k. 663-664).

Sąd oddalił również wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność prawidłowości zaliczenia płatności dokonanych przez powoda na rzecz pozwanego zawartych w oświadczeniu z dnia 20 stycznia 2015 r., gdyż okoliczności te były w sprawie bezsporne – pozwany nie kwestionował matematycznych wyliczeń sposobu zarachowania należności. Również dowód z opinii biegłego grafologa na okoliczności badania spornej faktury pod kątem ustalenia daty jej wystawienia podlegał oddaleniu, gdyż okoliczność ta nie miała istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Wniosek dowodowy o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia osoby, która wypełniała sporną fakturę również nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotu sporu, a ponadto był wnioskiem spóźnionym (protokół rozprawy z dnia 12 grudnia 2016 r. k. 663-664).

Wobec nieusprawiedliwionego niestawiennictwa stron na termin rozprawy, Sąd pominął dowód z przesłuchania stron w niniejszej sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w niniejszej sprawie podlegało oddaleniu w całości.

Powód (...) sp. z o. o. dochodził od pozwanego spółki (...) sp. z o. o. w L. zapłaty kwoty 65 233 zł. Jako podstawę roszczenia powód wskazywał art. 405 k.c. w zw. 410 § 2 k.c. podnosząc, iż strony łączyła umowa na podstawie, której pozwany zobowiązał się do spłaty zobowiązań finansowych powoda, a powód do zwrotu równowartości poniesionych przez pozwanego wydatków w nieokreślonych odstępach czasowych, która na mocy oświadczenia woli została rozwiązana we wrześniu 2013 r., wobec czego odpadła podstawa do świadczenia na rzecz pozwanego.

Zgodnie z art. 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Do świadczenia nienależnego stosuje się przepisy art. 405-409 k.c. (art. 410 § 1 k.c.).

W przedmiotowej sprawie okoliczności sporne między stronami sprowadzały się do kwestii skuteczności odstąpienia od umowy przez powoda, skuteczności oświadczenia powoda o zarachowaniu długu z dnia 20 stycznia 2013 r. oraz istnienia i ważności umowy zawartej między stronami, której przedmiotem było świadczenie przez pozwanego na rzecz powoda czynności z zakresu nadzoru nad procesem produkcji i usługi prowadzenia dokumentacji księgowych na potrzeby Urzędu Celnego stanowiącej podstawę spornego świadczenia, a co za tym idzie zasadności wystawienia faktury VAT nr (...).

W pierwszej kolejności Sąd zajął się kwestią obowiązywania umowy zawartej między stronami w czerwcu 2012 r. Zawarcie oraz wykonywanie wskazanej umowy pozostawało poza sporem w niniejszej sprawie. Powód jednakże podnosił, iż we wrześniu 2013 r., na mocy ustnego oświadczenia złożonego przez pełnomocnika nowego zarządu powodowej spółki – (...), skutecznie odstąpił od zawartej umowy.

Instytucja umownego prawa odstąpienia wynika z normy art. 395 k.c. zgodnie, z którą można zastrzec w umowie, że jednej lub obu stronom umowy przysługiwać będzie w ciągu oznaczonego terminu prawo odstąpienia od niej. Warunkiem koniecznym do zaistnienia tego uprawnienia jest przede wszystkim zawarcie ważnej umowy, co w przedmiotowej sprawie nie było kwestionowane oraz nie budziło wątpliwości Sądu. Następnie postanowienie takie

musi zawierać oznaczenie terminu końcowego, czyli terminu w ciągu którego strona może odstąpić od umowy. Trafnie w tej kwestii wypowiedział się Sąd Apelacyjny w P., który orzekł, że „zapisy umowy stron dotyczące umownego prawa odstąpienia od umowy bez oznaczenia terminu, w czasie którego będzie możliwe skorzystanie z prawa odstąpienia od umowy – uznać zaś trzeba za sprzeczne z bezwzględnie obowiązującym przepisem art. 395 § 1 k.c. Przepis ten wprowadza, na wypadek ustalenia umownego prawa do odstąpienia od umowy, wymagania obwarowane sankcją nieważności (art. 58 § 1 k.c.), do których to wymagań należy m.in. obowiązek oznaczenia terminu, w czasie którego będzie możliwe skorzystanie z prawa odstąpienia. Skoro strony, w zawartej przez siebie umowie, nie oznaczyły terminu, do którego każda z nich może skorzystać z umownego prawa odstąpienia, to zastrzeżenie to jest nieważne” (wyr. SA w P. z dnia 22 października 2009 r., sygn. akt I ACa 697/09). Strona powodowa, która wskazywała na skuteczność złożonego oświadczenia o odstąpieniu winna zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodowego (art. 6 k.c.) przedstawić dowód na istnienie takiego postanowienia umownego zawierającego zastrzeżony termin do skorzystania z niego. (...) sp. z o. o. nie wykazało żadnego z opisanych wyżej wymagań, zatem umowne prawo odstąpienia – o ile zostało w ogóle zastrzeżone w umowie – było z mocy prawa nieważne. Ponadto Sąd zwrócił uwagę, iż obie strony sporu zgodnie wskazywały na zawarcie umowy w czerwcu 2012 r., a także na niezwłoczne przystąpienie do jej wykonania, co również wynika z dokumentacji zebranej w aktach sprawy, tymczasem rzekome odstąpienie nastąpiło dopiero we wrześniu 2013 r., czyli po ponad roku niespornego wykonywania zobowiązań przez obie strony umowy.

Polski porządek prawny przewiduje również instytucję ustawowego prawa odstąpienia uregulowaną w art. 491 § 1 k.c. Przepis ten uzależnia skorzystanie z uprawnienia od wystąpienia trzech przesłanek:

- umowa łącząca strony jest umową wzajemną;
- jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w spełnianiu świadczenia (art. 476 k.c.);
- bezskutecznie upłynął dodatkowy termin wyznaczony celem wykonania zobowiązania.

Zauważyć przy tym należy, za Sądem Apelacyjnym w K., iż ww. termin powinien być odpowiedni, realny w sensie obiektywnym. Powinien umożliwić drugiej stronie realizację świadczenia, w spełnieniu którego pozostaje w zwłoce (wyr. SA w K. z dnia 5 stycznia 2000 r., sygn. akt I ACa 817/99). Sąd Najwyższy wskazał natomiast, że przepis uzależniający skuteczność odstąpienia od umowy od wyznaczenia stronie dodatkowego terminu ma w tym zakresie charakter normy bezwzględnie obowiązującej (wyr. SN z dnia 19 marca 1999 r., sygn. akt II CKN 238/98, niepubl.). W przedmiotowej sprawie ponownie brak jest dowodu na wyznaczenie pozwanemu dodatkowego terminu do spełnienia świadczenia, co zresztą było by niezrozumiałe w świetle stanu faktycznego niniejszej sprawy. Jak powód sam informował uzasadniając stanowisko w sprawie, przyczyną odstąpienia od umowy był fakt, że „nowy zarząd spółki zaniechał kontynuowania dotychczasowej praktyki pomiędzy spółkami”. Brak zatem zwłoki po stronie pozwanego skutkującej prawem do wyznaczenia dodatkowego terminu oraz dającej uprawnienie do rozwiązania umowy.

Na marginesie należy zauważyć, że choć umowa łącząca strony sporu była umową wzajemną, to brak spełnienia pozostałych dwóch przesłanek skutkuje niemożnością skorzystania z ustawowego prawa odstąpienia od umowy.

Sądowi nie uszła uwadze również treść zeznań złożonych przez Z. P. – pełnomocnika zarządu powoda. Świadek potwierdził, że był pełnomocnikiem (...) sp. z o. o. od września 2013 r., informując równocześnie, że „fizycznie pilnował majątku”, a jego pełnomocnictwo i reprezentacja ograniczały się do kontaktu z celnikami, składania deklaracji do Urzędu Celnego oraz przyjmowania kontroli w magazynach i składzie podatkowym. Świadek wskazał również, iż nie posiadał umocowania do zawierania umów, zaciągania ani kasowania zobowiązań, a jedynie ewentualnie do prowadzenia wstępnych rozmów z kontrahentami. Z. P. poinformował również, że nie miał uprawnienia do działania samodzielnie, „potrzebny był prezes lub drugi pełnomocnik”. Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadka Z. P.. Świadek zeznawał zgodnie ze swoją wiedzą, bez woli zatajania czegokolwiek i Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania wiarygodności tych zeznań. Z. P. nie posiadał zatem – wbrew twierdzeniom powoda – umocowania do złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy, a zatem na mocy art. 104 k.c. czynność taka byłaby nieważna.

Mając na uwadze powyższe rozważania w tej materii należało wskazać, iż brak było oświadczenia o odstąpieniu od umowy, a ponadto jako takie nie wywołało by ono żadnych skutków prawnych. Argumentacja powoda zatem dotycząca odpadnięcia podstawy świadczenia była niezasadna.

W następnej kolejności Sąd zajął się twierdzeniem powoda, że pozwana spółka (...) sp. z o. o. w L. nie świadczyła na jego rzecz usług w postaci czynności z zakresu nadzoru nad procesem produkcji oraz prowadzenia dokumentacji związanej ze składem podatkowym. Stanowisko takie nie znajduje odzwierciedlenia w zebranych w sprawie materiale dowodowym i nie zasługuje na uwzględnienie. Należy zwrócić uwagę, iż co prawda w K. M. nie widniała bezpośrednio w regulaminie składu podatkowego, to zgodnie z dokumentacją zawartą w aktach Urzędu Celnego w P. nastąpiło jej wykreślenie z dokumentacji składu podatkowego, co wynika nie tylko z dokumentacji zebranej w aktach Urzędu Celnego w P., ale również wskazywał to świadek Z. P.. Logicznym zatem jest, że aby dokonać usunięcia z dokumentacji K. M., jako osoby odpowiedzialnej, musiała być ona wcześniej w niej uwzględniona. Jej odpowiedzialność wynika również z wykazu osób odpowiedzialnych za skład podatkowy w L. sporządzonego na dzień 13 grudnia 2010 r., na którym niewątpliwie widnieje nazwisko K. M.. Świadczenie usług w spornym zakresie wynika również z pisma Urzędu Celnego w P. do powodowej spółki (...) sp. z o. o. w odpowiedzi na zapytanie o podstawę działania K. M.. Urząd Celny w P. wskazał, iż K. M. brała czynny udział w czynnościach kontrolnych służby celnej na terenie składu podatkowego powoda w L.. Skoro K. M. była obecna przy dokonywanych przez urzędników celnych kontrolach oraz podpisywała pokontrolne protokoły to nie sposób twierdzić, iż nie była do tego upoważniona. Bezsprzeczne w sprawie było, iż K. M. nie była zatrudniona na żadnym stanowisku w powodowej spółce. Niesporne również pozostawało, że skład podatkowy w L. należał do spółki (...) sp. z o. o. Przebywanie zatem K. M. na terenie składu podatkowego, jej uczestnictwo w kontrolach, kontakty z Urzędem Celnym w P. oraz podpisywanie protokołów pokontrolnych niewątpliwie świadczą o wykonywaniu na rzecz powoda czynności związanych z organizacją i funkcjonowaniem składu podatkowego.

Następnie Sąd zwrócił uwagę na treść zeznań świadków złożonych w toku postępowania. Wszyscy świadkowie posiadający wiedzę na temat prowadzenia składu podatkowego zgodnie wskazywali, że osobą odpowiedzialną, która zajmowała się jego organizacją i funkcjonowaniem była K. M.. Zarówno sama K. M., jak i R. M. szczegółowo w toku zeznań przedstawiali zakres obowiązków K. M.. Świadek Z. P. informował natomiast o składanym do Urzędu Celnego w P. wniosku o wykreślenie R. M., K. M., P. M. i H. D. z akt weryfikacyjnych składu podatkowego. H. D. pracownik powoda w latach 2011- 2013, który pracował na stanowisku konserwatora urządzeń rozlewniczych również wskazywał K. M., jako osobę zarządzającą składem podatkowym, odpowiedzialną za jego organizację i funkcjonowanie, a także zajmującą się kwestiami celnymi i podatkowymi.

Powód natomiast podnosił jedynie twierdzenia, że skoro posiadał innych pracowników spełniających wymagania, to nie logicznym jest, aby zlecał takie czynności zewnętrznemu podmiotowi. Stanowisko powoda było w tym zakresie gołosłowne. Strona w żaden sposób nie udowodniła, aby zatrudniała osoby kompetentne i odpowiedzialne za skład podatkowy w czasie, w którym czynności z tego zakresu wykonywała K. M..

W dalszej kolejności Sąd zajął się badaniem oświadczenia o zarachowaniu długu złożonego przez powoda w dniu 20 stycznia 2015 r. Ustawodawca uregulował instytucję zaliczania spłat przy wielości długów w art. 451 k.c. Na mocy tego przepisu „dłużnik mający względem tego samego wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju może przy spełnieniu świadczenia wskazać, który dług chce zaspokoić”. W przedmiotowej sprawie powód podnosił, iż dokonał takiego zarachowania pismem z dnia 20 stycznia 2015 r. Nie sposób zgodzić się z takim stanowiskiem strony powodowej. Na początku należy zwrócić uwagę, na fakt, iż dłużnik nie może złożyć oświadczenia w dowolnym terminie, gdyż „prawo do zarachowania dłużnika i wierzyciela jest ograniczone w czasie, co wynika bezpośrednio z treści art. 451 § 3 k.c.” (wyr. SN z dnia 16 stycznia 2015 r., sygn. akt III CNP 1/14). Zgodnie z omawianą regulacją „w braku oświadczenia dłużnika lub wierzyciela spełnione świadczenie zalicza się przede wszystkim na poczet długu wymagalnego, a jeżeli jest kilka długów wymagalnych – na poczet najdawniej wymagalnego”. Umowa łącząca strony polegała na spłaceniu zobowiązań (...) sp. z o. o. przez pozwanego i zwrocie tych należności przez (...) sp. z o. o. pozwanemu w nieokreślonym czasie. Sporna należność została zapłacona pozwanemu w dniu 24 maja 2013 r. w formie przelewu bezgotówkowego. Pozwany miał prawo rozliczenia należności na wymagalne zobowiązania nie czekając na oświadczenie powoda o ich

szczegółowym zarachowaniu. Należy zwrócić uwagę, iż (...) sp. z o. o. złożyło oświadczenie o zrachowaniu należności na dług dopiero w dniu 20 stycznia 2015 r., tj. po ponad 1,5 roku od dokonania zapłaty.

Ponadto w ocenie Sądu nie można mówić o braku wskazania długu na jaki miała zostać zaliczona przelana kwota. Jak wynika z przedstawionych przez powoda wyciągów z rachunków bankowych w dniu 24 maja 2013 r. (...) sp. z o. o. dokonał na rzecz pozwanego (...) sp. z o. o. w L. przelewu należności w wysokości 76 248 zł w tytule przelewu wpisując słowo „faktura”. Już sama wysokość zapłaty świadczy o wskazaniu zadłużenia, którego spłaty powód dokonywał. Orzecznictwo Sądu Najwyższego stoi bowiem na stanowisku, że „wola dłużnika zaliczenia spełnionego przez niego świadczenia na poczet określonych długów może być wyrażona w dowolny sposób, a jej interpretacja podlega zasadom określonym w art. 65 § 1 k.c. W szczególności o zamiarze dłużnika może świadczyć także wysokość spełnionego świadczenia. W przypadku spełnienia świadczenia odpowiadającego wysokości jednemu z dwóch świadczeń głównych można domniemywać – wobec braku innych okoliczności – że zamiarem dłużnika było zaspokojenie tego długu, który wysokością odpowiada spełnionemu świadczeniu” (wyr. SN z dnia 16 lutego 2012 r., sygn. akt IV CSK 233/11). Zgodnie z postanowieniami zawartej umowy pozwany świadczył również na rzecz powoda czynności z zakresu nadzoru nad procesem produkcji i usługi prowadzenia dokumentacji księgowych na potrzeby Urzędu Celnego. Strony ustaliły wynagrodzenie za te czynności w wysokości 4 485 zł miesięcznie. Z tytułu wykonywanych usług przez okres od 1 grudnia 2011 r. do 30 kwietnia 2013 r. pozwany wystawił na rzecz (...) sp. z o. o. fakturę VAT nr (...) na kwotę 76 248 zł. Zatem określenie wskazane w tytule przelewu oraz wysokość kwoty jednoznacznie świadczą o tym, który dług zaspokajał dłużnik – powód. Niezasadne jest również twierdzenie powoda, że samo słowo „faktura” w tytule przelewu nic nie oznacza, gdyż nie ma wskazanego jej numeru. Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego, w tym także zeznań świadków R. M. i K. M., których Sąd obdarzył wiarą, przez cały okres współpracy między spółkami została wystawiona tylko jedna faktura, której w dodatku wysokość odpowiada dokonanej przez powoda zapłacie.

Sąd miał również na uwadze, iż dokonany przelew zgadza się z zestawieniem zobowiązań spółki (...) sp. z o. o. na dzień 13 maja 2013 r., które stanowiło załącznik J do umowy sprzedaży wszystkich udziałów powodowej spółki na rzecz (...) sp. z o. o. w W.. Na zestawieniu tym widniały dwa zobowiązania wobec (...) sp. z o. o. w L.:

- na kwotę 79 005,32 zł tytułem „środków do zwrotu” oraz

- na kwotę 76 248 zł tytułem „faktura”.

Zestawienie to świadczy o tym, że istniała podstawa do dokonania zapłaty przez powoda na rzecz pozwanego.

W kwestii ważności faktury VAT należy wskazać, iż twierdzenia powoda w zakresie jej kwestionowania okazały się niezasadne. Jak wyżej wskazywano kopia podobnie jak odpis, może być uznana za środek stanowiący dowód istnienia oryginału i dlatego podlegający podwójnej ocenie. Z jednej strony jest to dowód, mający stanowić źródło wiadomości o istnieniu oryginalnego dokumentu, z drugiej, jako wizerunek dokumentu prywatnego mającego stanowić źródło wiadomości o faktach. Ocena materiału dowodowego należy zaś do kompetencji Sądu. Dokonując swobodnej oceny Sąd nie miał wątpliwości, iż kalka faktury VAT nr (...) znajdująca się w aktach stanowi zarówno o istnieniu oryginału, jak i potwierdza stanowisko pozwanego w sprawie. Na kalce odbite są podpisy zarówno członka zarządu pozwanego – P. M., jak i ówczesnego członka zarządu powoda – R. M. wraz z firmowymi pieczętkami, co świadczy o przyjęciu faktury przez powoda. Sąd ponadto zwrócił uwagę na treść zeznań R. M., który wskazywał, że dla ważności dokonania przelewu wymagane były dwa podpisy – jego oraz drugiego członka zarządu T. R., w innym wypadku bank nie wykonał by zlecenia przelewu. Informacja taka znajduje potwierdzenie m.in. w odpisie KRS zgodnie, z którym członkowie zarządu reprezentowali spółkę łącznie.

(...) dowodowa w zakresie wykazania przeciwnie znajdowała się po stronie powodowej. Powód mógł zgłosić wniosek o przesłuchanie w charakterze świadka drugiego z ówczesnych członków zarządu – T. R.. Powód jednakże takiego wniosku nie zgłosił. Strona zgłaszała za to wnioski dowodowe, których przeprowadzenie nie miało żadnego wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy. Jak Sąd wcześniej wskazywał, przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność daty sporządzenia faktury oraz wskazania osoby ją wypełniającej nie miały najmniejszego znaczenia dla rozpoznania sprawy. Wszakże powszechnie wiadome jest dokumentacja wypełniana lub pisana ręcznie w takich

sytuacjach może zostać wypisana przez osobę nieupoważnioną do reprezentacji spółki. Wiążące i wywołujące skutki prawne stanowi podpisanie takiego dokumentu przez osoby uprawnione. Natomiast dowód z opinii biegłego na okoliczność matematycznych wyliczeń był w ocenie Sąd zbędny i mający jedynie prowadzić do przedłużenia postępowania, gdyż okoliczności takie nie były w sprawie kwestionowane na żadnym etapie tego postępowania.

Sąd zauważył również, iż z zestawienia należności złożonego do akt sprawy przez powoda wynikał jego dług względem pozwanego w wysokości 170 020,32 zł, jednakże z potwierdzeń przelewów jakie przedstawił pozwany wynikało, iż dokonał od końca listopada 2013 r. spłat jeszcze dodatkowo w wysokości 61 350,70 zł. z tego kwota 44 821 zł tytułem należności wobec Urzędu Celnego w P.. Niniejsze okoliczności nie były przez powoda kwestionowane w dalszym toku postępowania. Jeżeli strona chce zaprzeczyć twierdzeniom strony przeciwnej o faktach, powinna uczynić to wyraźnie, odnosząc się do konkretnych okoliczności faktycznych i przedstawiając jednocześnie własne twierdzenia odnośnie kwestionowanej okoliczności. W sytuacji, w której strona obarczona obowiązkiem wypowiedzenia się co do twierdzeń strony przeciwnej o okolicznościach faktycznych, co do nich się nie wypowie, naraża się na zastosowanie przez Sąd dyspozycji art. 230 k.p.c., zgodnie z którym, gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, Sąd mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane. Powód nie wypowiedział się w tej materii zatem Sąd uznał, iż strona przyznała, że pozwany spłacił jego należności na rzecz Urzędu Celnego w P..

Sporną pozostawała kwota w wysokości 19 529,70 zł tytułem rat leasingowych za pojazd leasingodawcy – (...) sp. z o. o. w W.. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, iż pozwana spółka (...) sp. z o. o. w L. dokonywała spłat rat leasingowych w imieniu i na rzecz powoda. Po pierwsze okoliczność taka wynika z potwierdzeń przelewów bankowych dokonywanych przez pozwanego na rzecz (...) sp. z o. o. w W.. Informację takie wskazał również świadek Z. P. w trakcie składania zeznań w sprawie. R. M. także zeznawał, iż spółka powodowa (...) sp. z o. o. zawarła umowę leasingu, na mocy której wzięła w leasing pojazd, a raty leasingowe były spłacane przez (...) sp. z o. o. w L.. Zgodnie, bowiem z umową o współpracy z czerwca 2012 r., której ważność, ani wykonywanie nie były przez strony kwestionowane, pozwany spłacał **wszystkie** zobowiązania powoda. Powód podnosząc sprzeczne twierdzenie winien je w sprawie udowodnić. Samo stwierdzenie, że samochód był użytkowany przez R. M. – który przecież był członkiem zarządu i współwłaścicielem powodowej spółki – nie może stanowić o tym, że pojazd ten był do jego prywatnych celów i nie był w leasingu powoda.

Łączna wysokość spłaty (4 przelewy na kwoty: 50 000 zł, 30 000 zł, 79 005,32 zł oraz 76 248 zł) wyniosła 235 253,32 zł, tymczasem łączna wysokość zobowiązania wobec pozwanego 231 371,02 zł, żądanie powoda w wysokości 65 233 zł już na samej tej podstawie jest w większości nienależne.

Na marginesie należy zauważyć, że nawet gdyby przyjąć, że spółka pozwana (...) sp. z o. o. w L. nie świadczyła usług związanych z czynnościami z zakresu procesu produkcji alkoholi, to i tak nie można mówić o nienależnym świadczeniu powoda. Jak Sąd wcześniej ustalił, powód nie dokonał skutecznego odstąpienia od umowy łączącej go z pozwanym. Umowa ta zatem obowiązywała dalej i pozwany w dalszym ciągu – do końca listopada 2013 r. – spłacał zobowiązania powoda, czemu powód się nie sprzeciwiał. Zgodnie z postanowieniami umowy zatem pozwanemu należał się zwrot uregulowanych należności. W piśmie z dnia 16 lutego 2015 r. skierowanym do powoda, pozwany wskazał, iż nieuregulowana należność wobec niego wynosi 66 221,45 zł. Nie może być zatem mowy o nienależności świadczenia i bezpodstawnym wzbogaceniu skoro powód posiadał dalsze zobowiązania wobec pozwanego.

Mając na uwadze powyższe rozważania nielogicznym jest zdaniem Sądu stanowisko powoda wskazujące, że nie istniała umowa, pozwany nie wykonywał czynności związanych ze składem podatkowym, faktura VAT nr (...) była wystawiona niezasadnie, a przelew został dokonany jedynie omyłkowo. Nie można w sprawie mówić o spełnieniu nienależnego świadczenia – podstawa świadczenia nie odpadła, gdyż umowa nadal obowiązywała, ze względu na nieważne odstąpienie od umowy. Zasadnie zatem została wystawiona faktura, a oświadczenie powoda o zarachowaniu wpłaty na dług z 20 stycznia 2015 r. było nieskuteczne.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd orzekł o oddaleniu powództwa w całości (pkt I sentencji wyroku).

O kosztach Sąd orzekł w punkcie II sentencji wyroku, na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z wynikiem sporu. Powód przegrał sprawę w całości. Na koszty procesu poniesione przez pozwanego, tj. 5 200,53 zł, składały się: opłata od zarzutów w kwocie 1 583,53 zł, wynagrodzenie pełnomocnika ustalone na kwotę 3 600 zł na podstawie § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) wraz z kwotą 17 zł kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Sąd nie przychylił się do wniosku pozwanego o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości. Zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu Sąd może przyznać opłaty wyższe, jeżeli uzasadnia to rodzaj i stopień zawichości sprawy oraz niezbędny nakład pracy radcy prawnego. W niniejszej sprawie nie zachodzi żadna w przytoczonych przesłanek wobec czego Sąd zasądził koszty zastępstwa procesowego wg norm przepisanych w stawce minimalnej.

Z tych wszystkich względów Sąd orzekł jak w sentencji orzeczenia.